

УДК 343.135

Є. С. Назимко,

докт. юрид. наук, старший науковий співробітник, перший проректор Донецького юридичного інституту МВС України;

М. С. Андріяшевська,

аспірант Донецького юридичного інституту МВС України

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ОСНОВНІ РИСИ СУЧАСНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРИМІНОЛОГІЧНИХ ПРАКТИК ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ДІТЕЙ

У статті автори дослідили наявний законодавчий досвід ряду держав у сфері запобігання вчиненню злочинів проти дітей. Акцентовано увагу на тому, що запобігання вчиненню злочинів проти дітей у зарубіжних країнах зосереджується на запобіганні переважно сексуальним злочинам.

Ключові слова: діти, злочини, діти-жертви злочинів, запобігання вчиненню злочинів проти дітей.

Постановка проблеми. Очевидний та надзвичайно важливий кримінологічний вимір будь-яких національно-державних систем захисту основоположних прав та свобод дітей/підлітків/неповнолітніх осіб (далі – дітей) відтворюється через законне функціонування сукупності принципів, правових норм, стратегій, програм/планів дій, політик, спрямованих саме на ефективне, повсякчасне запобігання вчиненню злочинів проти вказаної категорії потенційних жертв. Цей превентивний кримінально-правовий та соціальний практичний інститут є достатньо поширеним та розвинутим в переважній більшості сучасних держав, незалежно від їхнього географічного розташування та належності до тієї чи іншої правової та культурно-цивілізаційної сім'ї.

Є цілком природним та давно усталеним розуміння того, що необхідним і дієвим заходом боротьби із дитячою віктимністю, окрім власне покарання злочинця, є завчасне попередження, завчасна стратегічна превенція злочинів проти дітей.

Таким чином, в рамках будь-якого сучасного суспільства, незалежно від того, чи перебуває воно на сучасній або архаїчній, наприклад, родопле- мінній стадії соціокультурного, політичного та економічного розвитку, дити- на становить значущу, найбільшу соціальну та генеро-біологічну цінність. Вражаюча жахливість й абсолютна неприпустимість віктимізації дитини є фундаментальним і незаперечним морально-ціннісним, релігійним, філософ- ським та власне кримінально-правовим імперативом багатьох минулих і всіх сучасних цивілізацій.

Основоположна ж соціальна небезпека даного явища полягає, як відо- мо, у тому, що саме досвід перебування в якості жертви злочину накладає на дитину глибоку, жахливу та подекуди, на жаль, невиліковну протягом усього її подальшого життя соціальну, психологічну та іноді й суто фізичну травму. Дитина, ставши одного разу жертвою того чи іншого злочину, зазнає певної, подекуди й достатньо суттєвої та незворотної десоціалізації, психологічної (психічної), морально-ціннісної фрустрації та, безумовно, таким чином, і вла- сної криміналізації.

На сьогоднішній день цивілізоване міжнародне співтовариство, як су- купність держав, будучи об'єднаним спільними цінностями з цієї проблеми, накопичує, відтворює, розвиває та передає надзвичайно багатий національ- ний соціальний та правовий досвід у сфері запобігання вчиненню злочинів проти дітей.

Варто зазначити, що цей досвід є, з одного боку, дещо специфічним, відмінним, особливим у кожній окремій державі і, водночас, як це не дивно, єдиним, уніфікованим, універсальним під впливом тих чи інших чинників.

Отже, цілі, завдання, принципи, орієнтири, практичні заходи та відчут- ні практичні результати сучасної зарубіжної державної політики у сфері за- побігання вчиненню злочинів проти дітей є актуальним предметом криміно- логічного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У працях вітчизняних учених В. С. Батиргаєвої, В. І. Борисова, В. В. Голіни, Б. М. Головкина, С. Ф. Денисова, А. О. Джузи, О. М. Джузи, В. Я. Тація, В. О. Тулякова, В. І. Шакуна, О. Ю. Шостко висвітлюються основні питання стану злочинності щодо неповнолітніх, а також засобів запобігання їй. Однак, положення сучасного зарубіжного законодавства щодо запобігання вчиненню злочинів проти дітей залишаються малодослідженими.

Мета статті – встановити основні риси сучасних зарубіжних кримінологічних практик запобігання вчиненню злочинів проти дітей.

Виклад основного матеріалу. Фундаментальним, ціннісним, стратегічним, спрямовуючим, беззаперечним орієнтиром для переважної більшості національно-державних систем запобігання вчиненню злочинів проти дітей виступають конкретні, предметні положення низки універсальних міжнародно-правових актів (конвенцій, декларацій, хартій, пактів, рекомендацій, стратегій) у сфері визначення та захисту основоположних прав і свобод дитини.

Так, наприклад, у Преамбулі до Декларації прав дитини актуалізується, що дитина, саме «внаслідок її фізичної і розумової незрілості» і, таким чином, вразливості, «потребує спеціальної охорони і піклування, зокрема належного правового захисту, до і після народження»¹.

Принцип 2 цієї Декларації проголошує, що «дитині законом та іншими засобами має бути забезпечений спеціальний захист і надані можливості та сприятливі умови, що дадуть їй змогу розвиватися фізично, розумово, морально, духовно та соціально, здоровим і нормальним шляхом, в умовах свободи та гідності. При ухваленні з цією метою законів основною метою має бути найкраще забезпечення інтересів дитини»².

У зв'язку з цим, у Принципі 9 даної Декларації проголошено, у свою чергу, в узагальнюючому, підсумковому контексті, що «дитина має бути за-

¹ Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 10.09.2018).

² Там само.

хищена від усіх форм недбалого ставлення, жорстокості та експлуатації. Вона, тобто дитина, не повинна бути об'єктом торгівлі в будь-якій формі»³.

Таким чином, безумовним видається те, що будь-які заходи, дії, зусилля із належного, спеціального правового та іншого захисту, а також спеціальної охорони дитини відразу після її народження та в процесі її поступового дорослішання, передбачають і запобігання її раптовій, спонтанній віктимізації. Вони передбачають комплексне попередження вчинення тих чи інших злочинів проти неї.

Зазначена нормативна імперативність такої турботи про дитину, необхідність її комплексного, повсякчасного, зокрема, таким чином, і кримінально-правового захисту зумовлюється, у свою чергу, самим інститутом основоположних прав і свобод людини. Такими правами, в їх самому узагальненому вигляді, є право на життя, свободу, особисту недоторканність, свободу від перебування у рабстві або у підневільному стані, свободу від тортур або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує гідність, поводження і покарання.

Це означає, що діти можуть стати жертвами власне таких злочинів (використовуючи міжнародно-правову термінологію) як вбивство, нанесення тяжких, середніх та інших тілесних ушкоджень, незаконні вилучення та продаж їхніх внутрішніх органів, викрадення, работоргівля, незаконне переміщення та неповернення із-за кордону, незаконне усиновлення, трудова, рабська, зокрема і сексуальна та/або порнографічна експлуатація, насильство, незаконне (насильницьке) вербування, фізичні та моральні знущання, приниження особистої гідності, примушення до вчинення певних незаконних дій, особистісна дискримінація дитини на тій чи іншій підставі тощо.

Усі вищезазначені універсальні права будь-якої людської особи, зокрема і дитини, нормативно забезпечено згідно з правовими положеннями ста-

³ Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 10.09.2018).

тей 3, 4 та 5 Загальної декларації прав людини⁴, а також, наприклад, згідно з положеннями статей 2, 3, 4, 5, 9, 10 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція про права людини і основоположні свободи)⁵, статей 6, 7, 8, 9, 18 та 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права⁶, статей 6, 7 8 Конвенції про права дитини (право на життя, здоровий розвиток індивідуальності, громадянство, ім'я, сімейні зв'язки тощо)⁷.

В узагальненому вигляді положення про дитячу антивіктимну, власне запобіжну політику викладено у ст. 19 даної Конвенції. Зазначається, що «держави-учасниці вживають всіх необхідних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітніх заходів з метою захисту дитини від усіх форм фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань, відсутності піклування чи недбалого і брутального поведіння та експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, з боку батьків, законних опікунів чи будь-якої іншої особи, яка турбується про дитину. Такі заходи захисту, у випадку необхідності, включають ефективні процедури для розроблення соціальних програм з метою надання необхідної підтримки дитині й особам, які турбуються про неї, а також здійснення інших форм запобігання, виявлення, повідомлення, передачі на розгляд, розслідування, лікування та інших заходів у зв'язку з випадками жорстокого поведіння з дитиною, зазначеними вище, а також, у випадку необхідності, для порушення початку судової процедури»⁸.

У цілому ж, відповідну соціальну та кримінально-правову запобіжну практику окремих держав можна та слід розглядати на прикладі запобігання вчиненню конкретних видів злочинів проти дітей.

⁴ Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 10.09.2018).

⁵ Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 10.09.2018).

⁶ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 10.09.2018).

⁷ Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 10.09.2018).

⁸ Там само.

Якщо звернутися до норм європейського кримінального законодавства, то варто зазначити, що останнє, в умовах європейської тісної кримінально-правової інтегрованості, складається із двох рівнозначних та взаємопов'язаних змістовних елементів: загальноєвропейського наднаціонального законодавства та суто національного законодавства окремих європейських країн. Відповідні кримінально-правові норми окремих європейських держав є безпосереднім змістовним відображенням відповідного загальноєвропейського наднаціонального законодавства. Воно ж, у свою чергу, цілком змістовно слідує діючим універсальним правовим нормам, стандартам ООН.

Так, наприклад, у пунктах а) та с) ст. 1 «Цілі» Розділу I «Цілі, принципи недискримінації та визначення» Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 р. зазначено, що першочерговими цілями даної Конвенції є саме: а) запобігання та боротьба із сексуальною експлуатацією та сексуальними зловживаннями проти дітей та б) сприяння державному та міжнародному співробітництву проти сексуальної експлуатації та сексуальних зловживань проти дітей⁹.

Предметно-цільовий Розділ II «Запобіжні заходи» цієї Конвенції визначає та нормативізує конкретні практичні заходи із запобігання вчиненню злочинів проти дітей. Ці заходи безпосередньо стосуються як тих осіб, які мають запобігати вчиненню злочинів проти дітей, самих дітей-потенційних жертв, небайдужої громадськості та представників приватного сектору та, як це не дивно, самих потенційних злочинців.

Статті 5, 6, 7, 8 та 9 цього Розділу передбачають: а) наймання, навчання та підвищення кваліфікації фахівців, які працюють з дітьми; б) надання дітям спеціальних знань, володіння якими здатне уберегти їх від потрапляння в число жертв сексуальних злочинів; в) програми/заходи (!) із запобіжного втручання, які передбачають доступ тим особам, які побоюються, що вони мо-

⁹ Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, 25.X.2007. P. 3. URL: <https://rm.coe.int/1680084822> (дата звернення: 10.09.2018).

жуть вчинити будь-яке із правопорушень, установлених цією Конвенцією до програм або заходів ефективного втручання, спрямованих на оцінювання та недопущення ризику можливого скоєння ними сексуальних правопорушень проти дітей; г) підвищення обізнаності громадськості про злочини сексуальної експлуатації та сексуального насильства проти дітей і про запобіжні заходи, яких може бути вжито; г) залучення дітей, представників приватного сектору, засобів масової інформації та представників громадянського суспільства до спільної, скоординованої боротьби із даними злочинами¹⁰.

На певну підтримку нашого твердження про те, що наднаціональне кримінально-правове законодавство країн Європи визначає політику, дії, стратегію у сфері запобігання вчиненню злочинів проти дітей слід навести положення Розділу III «Спеціалізовані установи та координуючі органи» даної Конвенції.

Так, п. 1 ст. 10 «Національні засоби координації та співробітництва» цього Розділу вказує на необхідність вжиття заходів задля забезпечення координації на національному або місцевому рівнях між різними установами, відповідальними за захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, запобігання цим явищам та боротьбу з ними, зокрема в галузях освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг, правоохоронних та судових органів¹¹.

Не менш важливим є зміст і підп. б) п. 2 даної статті, який визначає необхідність наявності механізмів для збору даних або інформаційних центрів на національному або місцевому рівні та в співробітництві з громадянським суспільством для попереджувального спостереження за явищем сексуальної експлуатації та сексуального насильства проти дітей і для його оцінювання з урахуванням вимог стосовно захисту особових даних¹².

¹⁰ Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, 25.X.2007. P. 3–4. URL: <https://rm.coe.int/1680084822> (дата звернення: 10.09.2018).

¹¹ Там само. P. 4.

¹² Там само.

Важливі заходи із запобігання, протидії можливій або подальшій сексуальній експлуатації дитини є також, відповідно до статей 12 та 13 Розділу IV «Засоби для захисту та допомога жертвам», заохочення практики конфіденційного повідомлення відповідних соціальних служб про підозру в сексуальній експлуатації та сексуальному насильстві над дітьми та функціонування інформаційних служб, які називаються лініями допомоги¹³.

Так, Європейська телефонна лінія із допомоги дітям повідомляє у своєму звіті за 2013 р., що «за минулі десять років на дитячі телефони довіри надійшло майже 58 мільйонів дзвінків. У звіті зазначено причини, з яких діти шукають допомоги; сказано, що 2,1 млн. дзвінків здійснено дітьми через факти жорстокого поводження та насильства; чисельність таких дзвінків збільшилася в умовах економічної кризи»¹⁴.

Якщо ж, наприклад, дитина може стати або стає жертвою сексуальної експлуатації з боку її сімейного оточення, то запобіжними заходами, згідно п. 3 ст. 14 «Допомога жертвам» даного Розділу Конвенції, можуть бути: а) усунення ймовірного злочинця; б) вилучення жертви з її сімейного оточення¹⁵.

Загалом, європейське співтовариство визнає надзвичайну важливість саме запобіжних антикримінальних заходів. Так, у згаданому звіті зазначається, що «насильство проти дітей не є неминучим і його можна уникнути. У той же час ступінь та серйозні наслідки цієї проблеми свідчать про важливість запобігання. Згідно зі стандартами Всесвітньої організації охорони здоров'я, застосування запобіжних заходів однозначно розширюватиметься на тлі довгострокових та короткострокових витрат через факти жорстокого поводження з дітьми та нехтування цією проблемою окремими особами, сім'ями

¹³ Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, 25.X.2007. P. 5. URL: <https://rm.coe.int/1680084822> (дата звернення: 10.09.2018).

¹⁴ Dimitrova A. Violence towards children in the EU. Current situation. In-depth analysis / EPRS European Parliamentary Research Service Members' Research Service November. 2014. PE 542.139. P. 12.

¹⁵ Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 10.09.2018).

та суспільством. Це, у свою чергу, вимагає наявності громадської стратегії із охорони здоров'я, основою якої були б чіткі факти та багатосторонні підходи до ефективних грошових витрат, всеохоплюючої освіти, діяльності соціальних служб, правового поля та залучення представників місцевої влади, помічників у медичній сфері та неурядових організацій¹⁶.

У звіті чітко визнається, що «держави-члени ЄС поступово встановлюють власне національне законодавство відповідно до міжнародних та власне європейських стандартів»¹⁷.

Цікавим є також те, що у зазначеному звіті визнається таке: «порівняння національних політик у сфері запобігання та захисту є достатньо складним завданням. Різноманітні національні ініціативи, спрямовані на попередження насильства проти дітей, було оформлено у вигляді всеохоплюючих програм (попередження сексуального насильства, надання суспільству знань через медійні кампанії, заходи із ліквідації бідності, ініціативи задля зниження конфліктів у сімейних парах тощо) та цільових програм (ініціативи із батьківської освіти, домашні візити, дошкільні освітні програми, підтримка та групи самопомочі тощо)»¹⁸.

Якщо ж звернутися до досвіду країн, що розвиваються (країни Азії, Африки, Океанії, Латинської Америки та Карибського басейну), то, наприклад, досвід Філіппіни (Південно-Східна Азія) передбачають систему запобігання вчиненню цілої низки злочинів проти дітей.

Так, у п. (d) ст. 3 «Визначення понять» Закону Республіки Філіппін від 17 червня 1992 р. «Про надійніше запобігання та спеціальний захист дітей від жорстокого поводження, експлуатації, дискримінації та інших цілей» зазначається, що «всеохоплюючою програмою проти жорстокого поводження з дітьми, їхньої експлуатації та дискримінації» слід вважати скоординовану програму послуг та комплекс матеріальних складових, які б убезпечили дітей

¹⁶ Dimitrova A. Violence towards children in the EU. Current situation. In-depth analysis. P. 13.

¹⁷ Там само. P. 21.

¹⁸ Там само.

від: примушення до здійснення проституційної діяльності; перебування в якості предмету продажу та купівлі; залучення до участі у непристойних публікаціях та непристойних видовищах; інших факторів, що спричиняють жорстоке поводження; обставин, які загрожують та не сприяють виживанню та нормальному розвитку дітей»¹⁹.

Таким чином, як бачимо, досвід як європейських, так і азійських країн у сфері запобігання вчиненню злочинів проти дітей свідчить про те, що вони спільно зосереджується на діях, програмах, стратегіях, правових нормах, спрямованих на попередження злочинів саме сексуального характеру. І це не є дивним, оскільки діти є однією із найімовірніших груп ризику в контексті саме цих злочинів.

Філіппіни ж активно переймають досвід західноєвропейських держав у цій сфері, зокрема щодо необхідності тісної співпраці між держаним та приватним функціональними секторами²⁰.

Так, наприклад, згідно з п. 8 ст. 7 «Торгівля дітьми» вище вказаного Закону, запобіжними заходами мають бути недопущення того, коли дитина самостійно, без поважної причини, подорожує, зокрема до іншої країни, не маючи при цьому при собі відповідного документу, виданого органами влади, або письмового дозволу від батьків або законних опікунів. Суворо заборонено також винаймати жінок, які б виношували, народжували та годували дітей, яких би потім використовували у торгівлі. Слід також запобігати пошуку особами дітей із бідних сімей, шпиталів, клінік, дитячих центрів та інших подібних інституцій, яких потім можна б було продати²¹.

Великого значення у справі запобігання вчиненню злочинів проти дітей мають дії, які відтворюють громадську користь. І в цьому достатньо цін-

¹⁹ An Act Providing for Stronger Deterrence and Special Protection against Child Abuse, Exploitation and Discrimination, and for Other Purposes. Republic Act No. 7610 June 17, 1992, Republic of the Philippines, Congress of the Philippines, Metro Manila, Ninth Congress. P. 2. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/research/Philippines/RA%207610%20-%20Child%20Abuse%20Law.pdf> (дата звернення: 15.09.2018).

²⁰ Там само. Р. 3.

²¹ Там само. Р. 4.

ним видається досвід окремих африканських країн. Так, наприклад, в Нігерії в якості антикримінального превентивного заходу широко практикується залучення і дорослих (потенційних злочинців), і дітей (потенційних жертв) до часткової і додаткової робочої зайнятості, різноманітної рекреаційної діяльності, волонтерської праці (турбота про людей похилого віку, хворих тощо), участі в освітніх програмах тощо²².

Важливим елементом стратегії запобігання вчиненню злочинів проти дітей в Південно-Африканській Республіці, відповідно до її Національної стратегії боротьби із злочинністю, є покращення стану справ із доступом дітей до системи кримінальної та судової юстиції. Дітей визначено як осіб, яким притаманні безпомічність та певне безправ'я²³.

Латиноамериканський, зокрема бразильський досвід зосереджується на важливості активної та широкої соціальної антивіктимної роботи в общинах, сім'ях, на виробництві тощо²⁴.

Що стосується досвіду та проблем держав Північної Америки, то, наприклад, відповідні канадські програми, дії, стратегії зосереджено на: 1) співробітництві/взаємодії між федеральними, провінційними та територіальними органами влади; 2) надання відповідних запобіжних повноважень місцевим общинам; 3) регулярне проведення відкритих громадських багаторівневих дебатів/обговорень щодо проблеми запобігання вчиненню злочинів проти дітей та стану справ в рамках цієї проблеми; 4) залучення громадських кіл до активних превентивних дій²⁵.

Висновки. Норми сучасного міжнародного та національного права, а також антивіктимні соціальні програми/стратегії/дії окремих держав відтво-

²² 8 Ways to Prevent Crimes in Nigeria / InfoGuide. Nigeria.com. URL: <https://infoguidenigeria.com/prevent-crimes/> (дата звернення: 15.09.2018).

²³ South African Republic National Crime Prevention Strategy / South African Government. URL: <https://www.gov.za/documents/national-crime-prevention-strategy-summary> (дата звернення: 15.09.2018).

²⁴ Claudio Beato and Andréa Silveira. Some Conceptual Basis for Crime Prevention in Brazil and USA: Generic Public Policies and Control Crime Programs. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2018. № 7. P. 186.

²⁵ Building Safer Canada. The First Report of the National Working Group on Crime Prevention / Institute for the Prevention of Crime. URL: www.prevention-crime.ca (дата звернення: 15.09.2018).

рюють універсальний морально-ціннісний, етичний та практичний імператив, який передбачає першочерговість, обов'язковість та своєчасність запобігання вчиненню злочинів проти дітей.

На основі цього імперативу, а саме в рамках його кримінологічного виміру, і має здійснюватися комплексне соціальне запобігання вчиненню злочинів проти дітей. Запобігання вчиненню злочинів проти дітей у зарубіжних країнах зосереджується на запобіганні переважно сексуальним злочинам. Ця практика є притаманною багатьом державам світу.

Список використаних джерел

1. 8 Ways to Prevent Crimes in Nigeria / InfoGuide. Nigeria.com. URL: <https://infoguidenigeria.com/prevent-crimes/> (дата звернення: 15.09.2018).
2. An Act Providing for Stronger Deterrence and Special Protection against Child Abuse, Exploitation and Discrimination, and for Other Purposes. Republic Act No. 7610 June 17, 1992, Republic of the Philippines, Congress of the Philippines, Metro Manila, Ninth Congress. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/research/Philippines/RA%207610%20-%20Child%20Abuse%20Law.pdf> (дата звернення: 15.09.2018). P. 2.
3. Building Safer Canada. The First Report of the National Working Group on Crime Prevention / Institute for the Prevention of Crime. URL: www.prevention-crime.ca (дата звернення: 15.09.2018).
4. Claudio Beato and Andréa Silveira. Some Conceptual Basis for Crime Prevention in Brazil and USA: Generic Public Policies and Control Crime Programs. *International Journal of Criminology and Sociology*. 2018. № 7. P. 184–195.
5. Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse, 25.X.2007. P. 3. URL: <https://rm.coe.int/1680084822> (дата звернення: 10.09.2018).
6. Dimitrova A. Violence towards children in the EU. Current situation. In-depth analysis / EPRS European Parliamentary Research Service Members' Research Service November. 2014. PE 542.139. 27 p.
7. South African Republic National Crime Prevention Strategy / South African Government. URL: <https://www.gov.za/documents/national-crime-prevention-strategy-summary> (дата звернення: 15.09.2018).
8. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_384 (дата звернення: 10.09.2018).
9. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 10.09.2018).

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 10.09.2018).

11. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021. (дата звернення: 10.09.2018).

12. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 10.09.2018).

Назымко Е. С., Андрияшевская М. С. Международный опыт и основные черты зарубежных криминологических практик предупреждения совершения преступлений против детей

В статье авторы исследовали существующий законодательный опыт ряда государств в сфере предупреждения совершения преступлений против детей. Акцентировано внимание на том, что предупреждение совершения преступлений против детей в зарубежных странах сосредоточено на предотвращении преимущественно сексуальных преступлений.

Ключевые слова: дети, преступление, дети-жертвы преступлений, предупреждение совершения преступлений против детей.

Nazymko Ye. S., Andriyashevskaya M. S. International experience and main features of contemporary foreign criminological practices preventing the commission of crimes against children

In this article the authors studied the existing experience of a number of states in preventing the commission of criminal offenses against children. Attention is drawn to the fact that the prevention of crimes against children in foreign countries focuses on the prevention of predominantly sexual crimes.

Key words: classification of crimes, punishment, types of punishments, legislative equipment, competition of norms, p children, criminal offences, children as a victims of criminal offences, preventing the criminal offences against children.